

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE**

Seduta ta' l-10 ta' Novembru, 2011

Citazzjoni Numru. 660/1993/1

Francis Montanaro u Martin Fenech

vs

Carmelo Mifsud

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ta' Francis Montanaro u Martin Fenech li permezz taghha, wara li ppremettew illi:

Bejn il-kontendenti kien jezisti rapport guridiku li nholoq in virtu' ta' ftehim bejniethom li bih l-atturi kellhom jaqtghu l-gebel mill-barriera, li dak iz-zmien kienet mhux uzata, imsejha tal-Isqof, limiti tal-Imqabba;

Minhabba l-istess rapport guridiku, sar investiment ta' kapital u xoghol mill-atturi, u minhabba d-dolo tal-konvenut u azzjoni illegali tieghu ta' spoll ghad-dannu tal-

Kopja Informali ta' Sentenza

istess, u l-konsegwenti azzjonijiet gudizzjarji li intemmu bis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-4 ta' Marzu 1993, meta intemm l-istess rapport guridiku, il-beneficcu kbir li kien sar fl-istess barriera baqa' jitgawda mill-konvenut u dan jikkostitwixxi arrikkiment indebitu da parti tal-konvenut a spejjez tal-atturi;

Bl-agir tieghu, il-konvenut meta kkommetta spoll u cioe' l-ezercizzju arbitrarju ta' dritt li jippretendi li kellu, reat kontinwat, protratt fiz-zmien, ikkawza danni lill-atturi, kif jigi ppruvat;

Ma hemm l-ebda raguni fil-ligi ghala ghandu jibqa' jissustisti dan l-istat ta' fatt, u ma jkunx hemm il-hlas lura lill-atturi tal-ammont ta' kapital u xoghol li altriment jibqa' minghajr raguni ghand il-konvenut, li ukoll ghandu jhallas id-danni kagjonati bl-azzjoni illegali tieghu.

Talab il-konvenut jghid ghalfejn din l-Onorabli Qorti m'ghandhiex:

Tiddikjara li ghandu jkun hemm ir-restituzzjoni lill-atturi mill-konvenut tal-ammont li jirrizulta li bih sar l-arrikkiment indebitu ta' da parti tal-istess konvenut ghad-dannu tal-atturi fl-investment minnhom maghmul fil-barriera tal-Isqof limiti tal-Imqabba;

Tiddikjarah responsabbli tad-danni sofferti mill-atturi, in konsegwenza tal-agir illegali tieghu.

Tillikwida d-danni sofferti mill-atturi, u l-ammont dovut in via ta' restituzzjoni tal-arrikkiment indebitu, u dan ukoll permess ta' periti li jigu nominati;

Tikkundanna lill-konvenut ghall-hlas tas-somom li jigu likwidati.

Bl-ispejjez, u bl-imghaxijiet legali, u bl-ingunzjoni ghas-subizzjoni tal-konvenut.

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet ta' Carmelo Mifsud li in forza taghha irrisponda illi:

Kopja Informali ta' Sentenza

In via preliminari huwa ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju stante illi l-kawza tinsab deserta ghat-tenur tal-Artikolu 963 tal-Kap.12.

Sussidjarjament u fil-mertu illi t-talbiet attrici huma mhux biss infondati izda frivoli u vessatorji minhabba illi l-allegati danni u arrikiment indebitu jirreferu ghall-fatti li dwarhom gia' hemm zewg sentenzi ta' din l-Onorabbli Qorti, konfermati minn zewg sentenzi tal-Qorti tal-Appell permezz ta' liema gie irrevokabbilment deciz illi l-ispejjez illi kienu ghamlu l-atturi fil-barriera imsemmija, kienu riskju ordinarju tan-negozju, illi dwarhom l-atturi ma jista' jkollhom ebda dritt, u ghalhekk ghat-talbiet tal-atturi hemm l-ostakolu ta' *res judicata*.

Sussidjarjament ukoll it-talbiet tal-atturi huma infondati fil-meritu ghaliex huma stess jghidu fil-paragrafu 3 tad-dikjarazzjoni guramentata taghhom, illi l-barriera kienet lahqet ittieklet kollha, u dan sar bilfors minnhom stess, u li a kawza ta' dan huma ma kien fadlilhom ebda interess illi jkomplu jahdmu fiha. Illi ghalhekk, bi kliemhom stess, l-atturi qeghdin jammettu illi huma hasdu l-frott kollu li setghu jiehdu mill-investment li jghidu li ghamlu, u jekk tali investment swielhom hazin, dan certament mhux tort tal-konvenut, izda kif gia' intqal huwa riskju li jinkombi lil kull min jidhol ghan-negozju.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat il-verbal tas-seduta tat-8 ta' Gunju 1994 li permezz tieghu, il-konvenut irrinunzja ghall-ewwel eccezzjoni, cioe' din id-dezerzjoni.

Rat is-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta tal-21 ta' Ottubru 1994, li permezz taghha giet michuda t-tieni eccezzjoni tal-konvenut, cioe' dik ta' "*res judicata*", bl-ispejjez kontra tieghu.

Rat il-verbal tas-seduta tas-7 ta' Dicembru 1994, fejn gie nominat il-perit tekniku A.I.C. David Pace.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet ulterjuri mressqa mill-konvenut fit-28 ta' Gunju 1995, li permezz taghha eccepikka illi:

It-talbiet attrici huma infondati u ghandhom jigu michudin bl-ispejjez ghaliex il-fatti veri tal-kaz ma jaghtux lok ghall-elementi legali rikjesti mill-azzjoni odjerna. Dan in vista tal-fatt illi ma kienx l-agir tal-konvenut li zamm lill-atturi biex igawdu l-frott ta' hidmiethom, izda kienet l-inadempjenza kontrattwali taghhom stess li wasslet ghar-rexissjoni tal-kuntratt bejn il-partijiet.

Rat ir-relazzjoni tal-fuq imsemmi perit tekniku A.I.C. David Pace minnu konfermata bil-gurament fl-20 ta' Mejju 2009.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet imressqa mill-attur Francis Montanaro u l-konvenut Carmelo Mifsud.

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Ikkunsidrat illi l-kawza odjerna hija tappa ohra f'iter gudizzjarju bejn il-partijiet rizultat ta' negozju li dahlu fih f'Mejju tal-1984 dwar barriera maghrufa bhala "Tal-Isqof" fil-limiti tal-Imqabba. Il-konvenut ipprovda l-barriera u l-atturi kellhom jahdmuha u jbieghu l-gebel ghall-kumpens stabbilit. F'perjodu wara li beda jopera l-arrangament bejniethom, inqalghu diffikultajiet fl-operazzjoni u sussegwentement fil-hlasijiet tal-kumpens. Inbdew proceduri gudizzjarji wara li l-atturi odjerni gew imcahnda milli jkomplu jaqtghu l-gebel u l-Qorti tal-Appell imbaghad f'kawza ohra waslet biex xoljiet il-ftehim originali minhabba n-nuqqas ta' hlas. L-atturi issa qeghdin ifittxu l-konvenut ghall-arrikkiment indebitu u ghad-danni.

Arrikkiment indebitu

Id-duttrina u l-gurisprudenza f'din il-materja huma ben stabbiliti. In-natura sussidjarja tal-azzjoni tesigi illi l-istess m'hijiex proponibbli meta l-attur jista' jagixxi "ex contractu". L-elementi essenzjali ghas-success tal-azzjoni huma (i) l-arrikkiment, (ii) in-ness ta' kawzalita' u (iii) il-karattru ingust tal-arrikkiment.

Rassenja tal-gurisprudenza in materja saret b'mod estensiv ferm mill-Qorti tal-Appell fil-kawza Blye Engineering Co. Ltd. vs. Victor Balzan et (23 ta' Gunju 2004) u ukoll fil-kawza Joseph Cachia vs. Yellow Fun Limited (10 ta' Ottubru 2005). Ghall-insenjament hemm enunzjat din il-Qorti qed taghmel pjena referenza.

Fil-kaz in ezami, it-talba tal-atturi a bazi ta' arrikkiment indebitu tirreferi ghal xoghol u spejjez li huma esegwew u dahlu fihom sabiex ikunu jistghu joperaw il-barriera. Dawn ix-xogholijiet kienu ovvjament relatati mal-ftehim li kellhom mal-konvenut odjern. Din il-Qorti tqis illi t-thammil, tindif, bini ta' kmamar u ripristinar ta' makkinarju ma kienx estraneu min-natura tal-ftehim li dahlu fih il-partijiet bejniethom. Jirrizulta mill-atti li l-ftehim milhuq bejniethom kien jipprevedi illi l-benefikati jibqghu fil-barriera minghajr ebda kumpens. Fil-kawza 700/86, l-attur Martin Fenech fil-21 ta' Lulju 1987 xehed hekk: "*Ta' dan ix-xoghol ma kellux jghaddi flus bejniethom.*"

F'dawn ic-cirkostanzi, ghalhekk, il-Qorti tqis li t-talba dwar arrikkiment indebitu ma tistax tintlaqa'.

Danni

L-atturi qeghdin jirreklamaw danni minghand il-konvenut. Dan qed jaghmluh minhabba li bl-agir tal-konvenut huma gew imcahhda milli jqattghu gebel mill-barriera skond il-ftehim li kellhom.

Is-sentenza tal-Qorti tal-Appell datata 4 ta' Marzu 1993 (kopja taghha esebita in atti a fol. 32) tikkonferma sentenza tal-Qorti tal-Kummerc tad-19 ta' Settembru 1990 li permezz taghha gie konfermat id-dritt tal-atturi odjern li jahdmu l-barriera. Jirrizulta illi fl-1986 huma gew mizmuma milli jahdmu mill-konvenut odjern.

F'dawn ic-cirkostanzi, l-uniku skrutinju li jinhtiegilha taghmel din il-Qorti huwa dwar il-likwidazzjoni tad-danni. L-abbli perit tekniku ikkalkula l-ammont dovut lill-atturi bhala l-ammont li kienu jaqilghu kieku baqghu jaqtghu l-

gebel mill-barriera tul il-perjodu ta' kwazi seba' snin li tulhom huma kienu mcahhda milli jaghmlu dan. Il-kalkolu mill-perit sar a bazi tal-ammont li kellhom jaghtu lill-konvenut kull xahar bhala sehemu.

Il-konvenut jissottometti illi d-dhul u l-qliegħ sussegwenti li wiehed jista' jkollu mill-qtugh ta' gebel f'barriera m'huwiex relatat mat-tul tal-perjodu li ddum tinhadem il-barriera imma kemm ghandha gebel x'jinqata'.

F'dan il-kuntest, il-Perit Tekniku jiffissa ammont "*arbitrio boni viri*" ta' sebgha u erbghin elf, seba' mija u erbghin Ewro (€47,740). Bhala espert in materia, il-Perit huwa l-uniku punt ta' referenza li ghandha l-Qorti f'din il-materia u dan stante li ma ntabitx il-hatra ta' periti perizjuri.

L-atturi qeghdin jirreklamaw ukoll imghaxijiet. Il-Qorti, minkejja li r-regola stabbilita tipprekludi dan a bazi tal-principju "in liquidandis non fit mora" ma tistax ma tapprezzax illi t-tul esagerat li damet din il-kawza ma kienx htija tal-istess atturi, u ghalhekk qiegħda tordna li l-ammont dovut ghandu jithallas bl-imghax mis-sena 2000 (ara Mario Galea vs. Emanuel Fenech, deciza mill-Prim'Awla fis-16 ta' Jannar 2003).

Għal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi:

1. Filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tichad l-ewwel talba tal-atturi ghaliex mhux misthoqqa;
2. Tilqa' t-tieni talba;
3. Tilqa' t-tielet talba u tillikwida d-danni fl-ammont ta' sebgha u erbghin elf, seba' mija u erbghin Ewro (€47,740)
4. Tikkundanna lil Carmelo Mifsud ihallas lil Francis Montanaro u Martin Fenech is-somma ta' sebgha u erbghin elf, seba' mija u erbghin Ewro (€47,740) Ewro bl-imghax mill-1 ta' Jannar 2000.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu mill-konvenut

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----